

Slovenski dom

Štev. 206.

V Ljubljani, v ponedeljek, 8. septembra 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Pri Petrogradu so boji najtežji

Finci prodirajo na Karelijski ožini in severovzhodno od Ladoškega jezera — Nemško letalstvo je napadalo Odeso, železnice in zbirališča

Helsinki, 8. sept. s. V zadnjih treh dneh je imela finska armada velike uspehe v pokrajini okoli Ladoškega jezera, ki postajajo z dneva v dan bolj vidni. Čete maršala Mannerheima so zavzele nove važne položaje pri reki Sivaeri in tako dosegle dva največja cilja sedanjih bojev. Stalinov prekop je namreč zdaj blokiran in železniška proga, ki veže Leningrad s Murmanskom, je pretrgana.

Helsinki, 8. sept. s. Pojavljajo se nova znamenja, ki govorijo o težkem položaju Leningrada. Ujetniki, ki so jih v soboto Finci ujeli blizu Leningrada, so pripovedovali, da je mesto polno raznih beguncev, ki so razcapani pribežali iz oddaljenih krajev in sicer iz Karelijske ožine, iz Viipurija, iz baltičkih držav, iz Poljske in nazadnje tudi pokrajin ob železniški progi do Murmanska. Računajo, da je v Leningradu v celotnem območju milijonov ljudi. Od 1. septembra naprej pekatne v mestu ne prodajajo več kruha. Vse ceste v mestu so vedno polne množic. V ozračju pa neprestano bobne granate in letala.

Berlin, 8. sept. s. Z uradnega mesta so sporočili, da so nemška bojna letala v noči od sobote na nedeljo bombardirala mesto in pristanišče Odeso ter važno železniško križišče v neposredni bližini mesta. Bombardiranje je bilo zelo učinkovito in je povzročilo mnogo velikih in manjših požarov v mestu ter v pristaniških napravah. K poročilu pristavljajo, da je bil zadet v polno nek sovjetski 2000 tonski prevoznik parnik in sicer v bližini otoka Oesel. Ladja se je v nekaj minutah potopila. Tri druge stražne ladje in hitri bojni sovjetski čoln so bili težko poškodovani po bombah letalstva v istih vodah. Sovjetsko protiletalsko topništvo, ki je poskušalo preprečiti nemški letalski napad, je bilo prisiljeno k molku.

Na finskem bojišču so bili doseženi že drugi uspehi. Na odseku, ki ga je morala sovjetska armada blizu Viborga zapustiti, se je številno ruskih ujetnikov povišalo na devet tisoč. Krvave sovražnikove izgube so velike. DNB končno poroča, da so nemške čete na več točkah severnega odseka odbile sovjetske oddelke, ki so se hoteli s pomočjo topništva ohraniti na svojih postojankah. Nemci so napadli sovražnika potem ko so odstranili iz tal vse mine. Samo na enem delu bojišča so 6. septembra nemški vojaki pobrali več kot tisoč min. Navzlic vsem ozemelskim težkostem in srditemu ruskemu odporu, so nemške čete znale sovražniku prizadeti vedno hude izgube.

Berlin, 8. sept. s. V preteklem tednu so nemške pomorske enote povzročile večje izgube sovjetski trgovinski in vojni mornarici. Med operacijami je bilo zadetih 43 prevoznih ladij, ki so vozile čete in vojni material. Potopljeno so bili tudi trije rušilci, devet iskalcev min, devet drugih vojnih enot in tri patrolne ladje. Težko so bile poškodovane tri težke križarke, križarka »Kirov«, en rušilec, en isalec min, pet bojnih enot in osem prevoznih ladij. V celoti znašajo sovjetske izgube 22 trgovskih ladij s 74.000 tonami, ki so jih vse potopila nemška letala, ter 31 trgovskih ladij in več pomožnih ladij, ki jih je uničila nemška mornarica. Več drugih ladij so videli goreti v Finskem zalivu, ker so zadele na nemške mine. Na uradnem nemškem mestu menijo, da je sovjetska mornarica v glavnem že uničena.

Helsinki, 8. sept. s. Finsko vrhovno poveljstvo objavlja:

Po daljšem odmoru se je znova začel razvijati napad, ki se je začel v juliju severovzhodno od Ladoškega jezera. Po tridnevnem korakanju so naše čete prispele do reke Svil, potem ko so med svojim prodiranjem stalno morale odbijati sovražnika. Finske čete so napredovale za 75 kilometrov.

Berlin, 8. sept. s. V zadnjih dneh so nemška letala, razvrščena na severnem delu vzhodnega bojišča, ponovila svoje napade na zbiranje sovjetskih čet južno od Ladoškega jezera. Več sto bombnih letal in Stuk je 6. septembra letelo nad sovražnikovimi postojankami in s svojimi bombami povzročilo sovražniku težke človeške in gmojne izgube.

Pri vseh teh akcijah je nemško letalstvo izgubilo eno letalo. Na srednjem delu bojišča je nemško letalstvo usmerilo svoje napade večinoma na zbirališča čet in korakajoče oddelke med Dnjeprom in Azovskim morjem. Uničenih je bilo več oklepnih vozil.

Nemške ugotovitve o spopadu med nemško podmornico in ameriškim rušilcem

Berlin, 8. sept. s. DNB poroča: Informacijska služba Anglije in Združenih držav je objavila poročilo, po katerem se je 4. septembra zgodil spopad med ameriškim rušilcem »Grear« in neko nemško podmornico in sicer tako, da je nemška podmornica napadla rušilec s torpedi. Toda torpedi so zgrešili cilj. Nato je rušilec prešel v protinapad na podmornico in je metel nanjo globinske bombe. Z uradnega nemškega mesta pa pravijo sledeče: 4. septembra je bila na severni širini 62 stopinj 31 minut in 27 sekund ter na vzhodni dolžini 27 stopinj 6 minut ob 12.30 napadena z globinskimi bombami neka nemška podmornica in sicer v nemškem blokadnem pasu. Nemška enota ni imela možnosti, da bi ugotovila narodnost napadajočega rušilca. Ob 14.30 je podmornica za svojo obrambo istočasno izstro-

Helsinki, 8. sept. s. V zadnjih dneh niso na Finskem zabeležili nobenega sovražnikovega letalskega napada na notranjost države. Zato pa je bilo bolj delavno finsko letalstvo, ki je obmetavalo s bombami v Kareliji sovražnikove čete, topništvo, utrdbe, avtomobilske kolone, železniško progo proti Murmansk, več postaj in uničilo tudi tri tovarne vlake, ki so prevažali čete. Pri Ladoškem jezeru so Finci v letalskih spopadih zbili tri sovjetske bombnike in dve lovski letali. Tudi v Karelijski ožini so se finska letala živahno udeleževala. V mero-dajnih krogih poudarjajo, da ima napredovanje finskih čet do reke Svil velik pomen, ker je med Ladoškim jezerom in jezerom Onega s

tem pretrgan kanal, ki veže Leningrad s Se-vernim morjem.

Berlin, 8. sept. s. Nemško letalstvo je več-raj izvedlo učinkovite napade na srednjem delu vzhodnega bojišča in razbijalo ter trgalo so-vražnikove železniške zveze. Šest tovarnih vla-kov in več vlakov s četami, namenjenimi na bo-jišče, je bilo poškodovanih. Nek tovarni vlak, ki je vozil strelivo, je zletel v zrak. Velikan-ske eksplozije so nastale tudi zaradi poškodb drugih prevozov, ki so se približevali bojišču. Eno skladišče streliva je bilo zažgano, uniče-nih pa je bilo tudi veliko število avtomobilskih vozil.

Bombni napad na letališče Nikosio na Cipru

V severni in vzhodni Afriki nobenega posebnega dogodka

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 7. septembra naslednje vojno poročilo št. 460:

Na suhozemski fronti v Severni in Vzhodni Afriki nobenega omembe vrednega dogodka.

Angleška letala so bombardirala Tripolis, ne da bi povzročila človeške žrtve. Vrgla so nekaj eksplozivnih bomb v bližini Catanie, a ni bilo niti žrtve, niti škoda.

V noči na 6. september so naša letala bom-bardirala letališče Nicosia na otoku Cipru. Ugo-tovljeni so bili požari in eksplozije.

V prešli noči je protiletalska obveščevalna služba dala alarm v Rimu. Nekaj baterij zunan-je ga protiletalskega obrambnega pasu je dalo za-porni ogenj.

Angleži vedno brezobzirnejši pri izbihi sredstev

Gönder, 8. sept. s. Na odseku Gondarja so Angleži pred neko našo utrjeno postojanko, ki jo je ščitilo mnsko polje, zlorabili doma-

činke, ki so jih presleparili glede nevarnosti in jih najbrže z denarjem zvalili. Poprej so Angleži, kadar so se približevali mnskim pol-jem, uporabljali ovce za razstreljevanje min. Uporaba ubogih žensk v ta namen je čisto an-gleška in spominja na druge podobne nečedne dogodke v angleški kolonialni zgodovini. Več domačink, ki so zadele na mine, je bilo grozno razmesarjenih. Toda vse to ni imelo nobenega haska. Hiter odgovor naših vojakov je prepre-čil vse sovražnikove poskuse, da bi se naši po-stojanki približali.

Posebni dopisnik agencije Stefani pa po-roča iz operacijskega področja, da se angleško letalstvo nikakor ne ozira na načela človečnosti in vedno pogosteje krši mednarodna določila. Tako so Angleži že večkrat napadli cerkve, bolnišnice in stanovanjske hiše. V noči na 5. september so angleška letala med napadom na nek kraj v Cirenajki bombardirala bolnišnico. Med bolniki je bilo nekaj žrtve. To dokazuje, da so Angleži v svojem bojevanju čedalje bolj brezobzirni.

Duce čestita finski vojski

Rim, 8. sept. s. Duce je poslal finskemu mar-šalu Mannerheimu sledečo brzojavko:

»Ko so vaše čete po junaških bojih dosegle stare finske meje, mi dovolite, da vam pošljem tovariške pozdrave Italijanskih Oboroženih Sil skupaj z izrazi občudovanja vsega italijanskega naroda za vsa vaša dejanja, ne samo sedanja, in za vse napore, ki jih je storil junaški finski na-rod v miru in v vojni — Mussolini.«

Maršal Mannerheim je odgovoril takole: »Ekscelencia! Prosim vas, da izvolite sprejeti moje najgloblje zahvalo, kakor tudi zahvalo fin-

skih oboroženih sil za plemeniti pozdrav, ki ste ga name naslovili v imenu naroda in junaške ita-lijske vojske. Lahko vam zagotovim, Ekscelencia, da je naša severna država sprejela s toplimi čustvi ta vaš pozdrav toliko bolj, ker se finski narod še vedno s hvalečnostjo spominja velikih simpatij in dejanske pomoči, ki jo je italijanski narod izkazoval v naši trdi zimski vojni. Vračam vam prijateljski pozdrav finskih oboroženih sil in vas, Ekscelencia, prosim, da sprejmete izraze mo-jega globokega spoštovanja — Mannerheim.«

Nemška letala napadla Sueški prekop

Angleži pa metali bombe na severozahodno Nemčijo

Iz Hitlerjevega glavnega stana objavlja nem-ško vrhovno poveljstvo dne 7. septembra nasled-nje vojno poročilo:

Operacije na vzhodni fronti potekajo nadalje po načrtu.

Na morju okrog Anglije so uničila bojna le-tala v pretekli noči iz zavarovanega konvoja štiri tovarne parnike s skupno 13.000 tonami ter hudo poškodovale še neko veliko trgovsko ladjo.

Manjša števila angleških letal je v pretekli noči priletelo nad severozahodno Nemčijo in na norveško obalo. Bombe na stanovanjske predele, med drugim v Borkumu in Dortmundu, so povzro-čile izgube na mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom. Nočni lovci in protiletalsko top-ništvo so sestrelili 10, mornariško topništvo pa eno napadajoče sovražno letalo.

Nemški letalski napadi na Anglijo v preteklem tednu

Berlin, 8. septem. s. Pri svojih napadih na obrežje Rokavskega preliva in na zasedeno ozem-

lje, so imeli Angleži tudi pretekli teden precejš-nje izgube, ker sta protiletalsko topništvo in nem-ško lovsko letalstvo zbila 99 sovražnikovih letal. Pri svojih brezuspešnih napadih na nemško ozem-lje, so Angleži izgubili 35 bombnikov, ki jih je zbil protiletalsko topništvo, ali pa nemško no-čno letalstvo. Nemška letala pa so izvedla svoje ofenzivne operacije podnevi in ponoči nad Veliko Britanijo ter bombardirala letališča, pristaniške naprave in železnice ob vzhodni angleški obali, kakor tudi na Škotskem in v srednji Angliji. — Močno so bile poškodovane razne pristaniške na-prave ter glavna skladišča v Hullu, New Castleju in Thyneju. Nad Anglijo so nemška letala zbila 2 sovražnikova bombnika. Tudi nad morjem okrog Anglije je bilo nemško letalstvo zelo delavno. Za-hodno od Pembrooka sta bili potopljeni dve trgov-ski ladji, med katerima je bila ena 12.000 tonska petrolejska ladja, ki je plula v konvoju. Blizu Washa sta bili potopljeni dve ladji z 10.000 tonami vzhodno od Sunderlanda pa ena 3000 tonska ladja, neke druge pa velika tovarna ladja in ena stražarska ladja, skupaj z 28.000 tonami. Druge štiri trgovske ladje pa so bile v polno zadete v noči na nedeljo. V severni Afriki so nemška letala uničila 22.300 ton sovražnikovega trgovskega bro-dovja, pri Suezu pa so zažgala dve tovarni ladji. Tako znašajo izgube Angležev v preteklem tednu več kot 80.000 ton trgovskega brodovja.

Spomenik v Španiji padlim Italijanom

Madrid, 8. septembra. s. Na željo Duceja in generalissima Franca je bil v Saragossi postavl-jen spomenik italijanskim legionarjem, ki so elavno padli v Španiji. Spomenik je postavljen v obliki visokega stolpa z velikim križem, okrog katerega so postavljeni drugi manjši križi. Ob straneh se dvigajo štirje loki, ki tvorijo vhod v majhno cerkev, ki se drži spomenika in kjer bodo vselej cerkvene slovesnosti v spomin padlih junakov. Štiri tisoč padlih Italijanov počiva se-daj na 170 vojnih pokopališčih, vendar bodo nji-hove zemске ostanke prepeljali in položili pod ta spomenik k večnemu počitku, razen 480 vojakov, ki so padli pri zavzetju Santanderja in imajo že svoj spomenik. Denar za postavitev spomenika je dal Duce.

Spominske svečanosti za Brunom Mussolinijem

Forli, 8. sept. s. Včeraj je prisel v Forli Taj-nik Stranke in spremstvu članov narodnega di-rektoria. Minister Serena je takoj po prihodu od-šel v sedež stranke, kjer je bila spominska sve-čanost. K svečanosti je prišel tudi letalski kolegij italijanske mladine, ki nosi ime po Brunu Mus-soliniju. Tajnik Stranke je najprej pregledal od-delek avangardistov, nato pa vstopil v veliko dvorano, kjer so se zbrali člani narodnega di-rektoria, višji funkcionarji stranke, federalni taj-niki, mladinske organizacije in tajniki akadem-ske mladinske organizacije iz vseh pokrajin. Na-vzoči so bili tudi zastopniki vseh vrst orožja ter pokrajinski zastopniki oblasti in stranke. Sveča-nost se je začela s pozdravom Duceju. Nato je Tajnik Stranke v daljšem govoru orisal življenje in delo ter žrtve Bruna Mussolinija in ga postavil za vzgled fašistični mladini. Tej spominski pro-slavi je sledilo cerkveno opravilo v tamkajšnji katedrali. Udeležili so se ga zastopniki prav vseh oblasti, kakor tudi vseh organizacij Stranke. Po končani službi božji so šli vsi dostojanstveniki izkazat poslednjo čast na grob Bruna Mussolinija.

Vesti 8. septembra

Grška vlada je sklenila razpustiti mladinsko or-ganizacijo, ki jo je bil svoj čas ustanovil pred-sednik grške vlade, general Metaxas.

V Nemčijo je na povabilo nemške vlade prisel večerj madžarski pravosodni minister, ki bo ostal v gosteh več dni.

Skupina kitajskih teroristov je izvršila atentat na dva člana japonske konzulata, ki sta se na-hajala v mestu Hanku, ki ga imajo zasedeno Japonci. En častnik je ostal težko ranjen. Na-padalcem se je posrečilo pobegeti. Japonske oblasti so takoj zaprle dohode v mednarodno koncesijo in začele s temeljito preiskavo.

Velik načrt za elektrifikacijo države je sprejela bolgarska vlada. Obenem je določila tudi po-trebne denarne zneske za izvršitev tega na-črta.

Obletnico priključitve srednje Dobrudže bodo na Bolgarskem slovesno praznovali 21. septem-bra. Slovesnosti se bo po vsej verjetnosti ude-ležil tudi kralj Boris.

Več tisoč kitajskih delavcev, ki so bili zaposleni v japonskih tovarnah na Borneu, je moralo nazaj v domovino, ker so Angleži prepove-dali sleherni obratovanje podjetij, ki so v ja-ponskih rokah.

Japonski univerzitetni študentje bodo po nalogu prosvetnega ministrstva ustanovili posebno organizacijo, v kateri se bodo člani vojaško vežbali. Vojaška predpriprava mladine bo tvorila sestavni del vseučiliškega učnega na-črta.

Ameriški republikanski senator Taft je hudo na-padel Rooseveltovo politiko in rekel, da je predsednik odgovoren za narodno neslogo. Taft je obsodil tudi Rooseveltovo posegovno politiko in rekel, da ameriško ljudstvo z nje-govo politiko ne more imeti nobenega opravka. Vsi incidenti, o katerih Roosevelt na široko govori, nimajo drugega namena kot ustvariti med ameriškim ljudstvom ugodna tla za de-janski poseg Združenih držav v evropsko vojno.

Turški parlament bo na svojem zasedanju ob-ravnaval zakonski osnutek, ki se nanaša na obsešno stanje. Vseboval bo tudi določila o ljudeh, ki prihajajo kot izgnanci iz pasov, kjer vlada obsešno stanje. Ti ljudje bodo pod stalnim državnim nadzorstvom.

Bolgarski parlament je bil v soboto zaključen. Sprejel je nov obrambni zakon za varstvo naroda. Znova se bo parlament sestel 28. oktobra. Obrambni zakon predvideva po-sebno stroge kazni za tiste, ki bi se pregrešili proti varnosti države in proti osebam, ki državo predstavljajo, kakor tudi za ti-ste ki uničujejo državno premoženje.

Švedska policija je prišla mnogo komunistov, ki so imeli tudi tajno radijsko postajo in so vohunili v korist neke tuje države. Iz zaplenjenih dokumentov se je ugotovilo, da so komunisti dobivali precejšnje denar-ne zneske za svoje delo.

Ob začetku tretjega vojnega leta je Hitler po-delil vojno kolajno za zasluge sto nemškim delavcem, zaposlenim v vojni industriji. Ti delavci so si odlikovanje zaslužili z vest-nim delom v najtežjih okoliščinah. Odliko-vanja jim je izročil v imenu Hitlerja vo-ditelj nemške delavske organizacije dr. Ley.

Nov zakonski osnutek za povečanje davkov je Roosevelt predložil amerškemu kon-gresu. Novi zakon naj bi povečal davčne dohodke države za več kot tri milijarde dolarjev. Po novih določilih bi morali dav-ke plačevati tudi tisti sloji, ki doslej niso plačevali ničesar. Zaradi tega se je ameri-ške javnosti polastilo razburjenje, ker ve, do so vsa ta zvišanja namenjena le pokrit-jju visokih vojnih izdatkov, ki jih terja Rooseveltova bojovita politika.

Velikanski angleški vojni izdatki

Rim, 8. sept. s. Angleški zakladni minister Kingsley Wood je izjavil v soboto, da bo dala Anglija Rusiji vso pomoč, ki jo rabi v obliki ne-omejenih kreditov. Minister je tudi izjavil, da troši Anglija dnevno po dvanajst milijonov fun-tov šterlingov za vojno, od česar odpade deset milijonov na vojni material. Minister je priznal, da je davčno breme v Angliji silno težko in da noben drug vojskojoči se narod ne nosi toliko bre-men kakor ravno angleški.

»Vem, da bomo zmagali«

Velik govor maršala Kvaternika ob priliki, ko so odprli prvi velesejem v svobodni Hrvaški

Zagreb, 8. septembra. s. V soboto so v Zagrebu zelo slovesno odprli prvi velesejem v svobodni Hrvaški. Slovesnosti so se udeležili poleg številnih drugih tudi maršal Kvaternik, vsi hrvaški ministri, zastopniki vojske, zagrebški nadškof, številni voditelji ustaške gibanja, podtajnik za propagando, zagrebški župan, italijanski in nemški poslanik, voditelj italijanskega vojaškega zastopstva ter predstavnik zastopstva fašistovske stranke z vsemi člani te delegacije, poslaniki Madžarske, Romunije in Slovaške in mnogo drugih članov diplomatskega zbora.

Predsednik velesejma je imel pri tej priliki kratek otvoritveni govor, v katerem je podčrtal zgodovinsko nacionalno delovanje poglavnikov, ki je spet vzpostavil neodvisno hrvaško državo. Z enominutnim molkom so vsi navzoči počastili spomin na ustaške mučenike. Potem je govornik omenjal žalostne čase jugoslovanskega gospodarstva. Ko je predsednik velesejma končal svoj govor, so navzoči zvišno vzklikali poglavniku, Duceju in Führerju.

Za njim je spregovoril maršal Kvaternik, ki je pri otvoritvi tega prvega velesejma v neodvisni Hrvaški zastopal poglavnika. Zahvalil se je italijanskemu in nemškemu poslaniku ter vsem drugim diplomatskim zastopnikom, ki so s svojo navzočnostjo počastili to manifestacijo. »Zlasti se zahvaljujem« — je nadaljeval maršal Kvaternik — »vojaškemu zastopstvu naših velikih zaveznikov, ki so tu navzoči in s tem dokazujejo, da nismo združeni samo na bojnem polju in na političnem poprišču, pač pa tudi tam, kjer si zagotavljamo naš obstoj, t. j. na gospodarskem polju.«

»V strahotni vojni smo« — je končal maršal Kvaternik svoja izvajanja — »in moramo vedeti, da je to vojna bogatih proti revni Evropi. Plutokrati, ki so se združili z boljševiki, skušajo razdeliti evropsko celino, jo izstradati ter si razdeliti surovine, toda zmotili so se: Vodita nam dva največja genija zadnjih tisoč let: Duce, genialni voditelj rimskega imperija in Führer velikega nemškega Reicha. Vem, da bomo ob strani naših velikih zaveznikov zmagali!«

Marijanska pobožnost na Rakovniku

Ljubljana, dne 8. septembra 1941.

Kakor vsako leto na praznik Malega Smarna, tako so tudi letos prihiteli številni romarji od vseh koncev in krajev na rakovniško pobožnost. Leto za letom prihajajo na ta dan številni Marijini častilci pred njen oltar in molijo za mir. Da, rakovniška pobožnost na praznik Malega Smarna ima namen izprositi mir, ki naj bi zajel ne le naš pač pa tudi druge narode.

Ze na včerajšnjo nedeljo so prišli na Rakovnik romarji ne le iz mesta, ampak tudi iz oddaljenih krajev. Vsi so hiteli tja, od preprostega delavca, kmečkega človeka do uglednega meščana. Včerajšnji dan pa je bil še nekakšen uvod v današnje slovesnosti. Da bi moglo priti na rakovniško pobožnost čim več romarjev, je železniška direkcija dovolila romarjem polovično voznino, kar se seveda skrom-

nejšemu žepu precej pozna.

Včerajšnjo nedeljo ni bilo na Rakovniku nobene posebne slovesnosti. Sv. maše so bile kakor običajno, samo s to razliko, da je bila cerkev vedno napolnjena do zadnjega kotička. Prave romarske slovesnosti pa so bile šele danes, na praznik Marijinega rojstva. Ob 10. dopoldne je imel kanonik Volc slovesno sveto mašo. Ob tej priliki je bila tudi primerna pridiga, o Mariji kot največji priprošnjici miru. Razen slovesne svete maše so bile seveda še druge ob stranskih oltarjih.

Ob 2. popoldne pa se bodo začele na Rakovniku romarske pobožnosti. Upajmo in našim romarjem tudi želimo, da bi jim bilo vreme naklonjeno in da jih ne bi motil dež. Prav iz srca pa želimo, da bi globoke molitve vernikov izprosile nam in vsem narodom spravo in mir!

Letošnji izgledi za žetev

V primeri z lansko je letošnja žetev kar izvrstna

Ljubljana, 8. septembra.

Dosedaj so prihajala kar dobra poročila o žetvi v Ljubljanski pokrajini, ki je za glavne žitne vrste že zaključena in na srp čakata samo še proso in ajda. Posebno dobro je obrodil letos ječmen, pa tudi pšenica in rž nista dosti zaostala. V primeri z lansko žetvijo, ki je bila v naših krajih zelo slaba, je letošnja kar izvrstna, mogla pa bi biti seveda še boljša. Prehranjevalni zavod zbira sedaj podatke o žetvi, ki pa prihajajo seveda počasi in je dosedaj zbranih podatkov komaj o dveh, treh občinah, o drugih občinah pa se nanašajo poročila le na posamezne kmetije in polja. Preden bo vse statistično gradivo zbrano in preden bomo točno vedeli, koliko kruha bomo sami pridelali, bo preteklo še nekaj časa.

Predvsem se moramo zavedati, da slovenski kmeti prav za prav nikoli niso bili aktivni glede pridelave žita. To se pravi, da smo morali vedno žito uvažati. Prejšnja dravska banovina je imela samo dva okraja, ki sta sama zase pridelala dovolj žita, namreč Murško Sobotno in Dolno Lendavo. Ta dva okraja sta sedaj pripadla Madžarski.

Kljub ugodni letini bo morala Ljubljanska pokrajina torej letos žito ali žitne izdelke — moko, testenine, zdrob — torej še uvažati, enako, kakor je bilo to dosedaj. Kmetijski kmeti bi se ob pravilni porazdelitvi še nekoliko sami preživljali, toda tu imamo več obrtniških krajev, kjer niso pridelali nič in imajo več obrtniških krajev, kjer niso pridelali nič žita. Vse to bo treba prehraniti in umevno je, da ima Prehranjevalni zavod polno skrb, kako preskrbeti za vse dovolj hrane.

Naši mlini meljejo

Nove razmere so poživile v Ljubljanski pokrajini stare mline. V prejšnji državi so slovenski mlini nekako odmirali. Velenjini v Banatu so kar sami mletli žito in ga uvažali v Slovenijo, tako, da domači mlinarji niso imeli kaj posla. Tisto malo žita, ki smo ga doma pridelali, to je bilo hitro zmletlo, ako ni šlo, kot recimo pri koruzi, za živalsko hrano. Prosa skoraj nismo več poznali, ali le kot pico perutnini. Stope so po mlinih povsod utihnile. Letos gremo torej nazaj k našim dobim, starim častiljem mlinom, ki jih žetev poteka. Zanimivi so primeri v neposredni bližini Ljubljane, kjer je zopet ožvele nekaj mlinov. Tako pride stara ženica in človek ji ne bi prisodil, da sama zmore tolikšno breme za pot kakšnih osmih kilometrov: prinesla je vrečo koruze, okoli 50 kilogramov. Mlinar jo vpraša: »Mamica, kje ste pa dobili koruzo?« Ženica pa odgovori: »Sama sem jo pridelala, lanska je še, za kure sem jo hranila, sedaj pa nimam nič več košiči, jo bom pa sama pojedla.« Mlinar je dandanes

uradna oseba in se dela, kakor da bo zmlet koruzo šele pojutrišnjem, v teku tedna pa gotovo, toda ženica vztraja, da mora takoj zmlet koruzo, ker pot nazaj je dolga. No, mlinar je uvidel in ji ustreže. V nekaj minutah je koruzo spremenjena v moko... Pojdite danes v mlino in povsod boste videli take prizore, pogajanje za mero, zmerjanje mlinarjev, zakaj za stari kmečki tradiciji so mlinarji največji grešniki in pa prošnje za hitro mletje.

Pivo iz koruze dobimo

Letos je težava s pivom. Za pivo je potreben namreč posebne vrste ječmen z nekoliko večjimi klanci v semenu, kakor običajni ječmen. Takega ječmena Ljubljanska pokrajina ne prideluje. Za hmelj, ki daje pivu barvo in okus, se bo že dalo nekoliko urediti, toda od kod dobiti ječmen.

Tudi za pivo se bo našel izhod in morda bo ta rešitev boljša, kakor je dosedanja. Dobimo namreč pivo iz koruze. To se pravi ne iz celega koruznega semena, pač pa iz klič kalij, ki jih ima vsa koruzna seme. Tako kalj pri mletju moka ali zdroba odpade, je pa zelo oljnat in vsebuje polno hidratov, torej je primerna za izdelavo piva, olja in drugega. Ker ječmena za pivo ne bo, bodo pivovarne pač prihodnje leto uporabile te kalj koruznega semena za pivo. Gotovo je, da se bo pivo po barvi in okusu nekoliko spremenilo, toda, ko se ga privadimo, bomo spoznali, da koruzno pivo ni nič slabše kakor dosedanje ječmenovo.

Novi časi, nove razmere, zahtevajo novo preureditev in zlasti preureditev pri hrani in pitju.

Lastnikom ribiških izkaznic

Pred nedavnim smo objavili poziv lastnikom ribarskih izkaznic, v katerega pa se je vrnila pomota. Objava se glasi pravilno takole:

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino poziva vse imetnike »ribolovnic« in »ribarskih izkaznic«, ki so jih izdala bivša jugoslov. upravn. oblastva za ribolov v l. 1941, da iste v lastnem interesu čimprej predložijo zaradi prežigosanja svojim pristojnim Okrajnim glavarstvom, oziroma Mestnemu glavarstvu v Ljubljani.

Himen. Danes dopoldne sta se poročila v škofijski kapeli ugledni prijatelja našega lista g. Soukal Metod, uradnik Vzajemne zavarovalnice in gđc. Vogrinec Tonči, uradnica trdnice »Tehna«. Poročil ju je stolni župnik kanonik dr. Tomaž Klinar. Za priči pa sta bila ženinov sošolec g. Vahčić Marjan in ženinov brat sodnik g. Soukal Ciril. Bog da obilo sreče in blagoslova!

Velesejemski prostori čakajo pripravljeni

Ljubljana, dne 8. sept.

Zadnja dela na velesejemskih prostorih gredo h kraju. Velesejem bo pod novo streho sprejel industrijske, trgovske in poljedelske razstavljalce. Po 20 letih je velesejem končno le dobil svoje stalne in lepe prostore.

Pomen velesejma narašča zlasti zaradi novega plodnega sodelovanja med Pokrajino in ostalo Kraljevino. Med industrijskimi podjetji so na prvih mestih tvornice Fiat in Montecatini. Največja italijanska avtomobilska industrija gradi svoj paviljon, ki bo tudi na bodočih ljubljanskih razstavah stalno predstavljal veliko trdko.

Nedalež odtod bo tudi paviljon podjetja Montecatini, ki bo zalagalo velesejem z različnimi industrijskimi izdelki. Lahko rečemo, da bo ta velesejem zbudil splošno pozornost in bo opozoril zunanjí svet na ljubljansko mesto, ker bodo tu zastopane velike narodne industrije in najbolj znana trgovska in tehnična podjetja. Vse velesejem bo po svoji arhitektonski urejenosti predstavljal lepo središče vseh industrijskih panog. Zaradi zemljepisnega položaja bo glavno mesto nove pokrajine imelo prav posebno vlogo po vojni, ker se bodo tu okrepili odnosi med različnimi pokrajinami in se bo osredotočila industrijska, trgovska in poljedelska delavnost ljubljanskega področja.

Preimenovane ulice in ceste v Ljubljani

Ljubljana, dne 8. septembra.

Prav je, da svojim čitateljem navedemo vse ulice, ki so bile doslej preimenovane v našem mestu, da se bodo vedeli ravnati in iskati naslovljence, ki jih ne bodo mogli najti na starih cestnih naslovih. Sicer smo o preimenovanju nekaterih ulic že pred časom spregovorili. V današnji številki pa bomo navedli vse preimenovane ulice skupaj.

Najprej bomo imenovali ulico kakor se je doslej imenovala, takoj potem z novim imenom: Aleksandrova cesta — Ulica 3. maja; Ameriška ulica — Gostilničarska ulica; Bazoviška ulica — Mokronoška ulica; Beogradska ulica — Albanska ulica; Bleiweisova cesta — Cesta Viktorja Emanuela III.; Carja Dušana ulica — Marconijeva ulica; Doberdobska ulica — Kraška ulica; Dvofakova ulica — Knaflijeva

ulica; Fügnerjeva ulica — Škofja ulica; Gačeva ulica — Verdijeva ulica; Jasna poljana — Hubadova ulica; Karadžičeva ulica — Zbašnikova ulica; Knaflijeva ulica — Puccinijeva ulica; Kobaridska ulica — Parmova ulica; Komenskega ulica — Petrarkova ulica; Kongresni trg — Mussolinijev trg; Kosovska ulica — Kapusova ulica; Kralja Petra trg — Rimski trg; Kumanovska ulica — Quagliova ulica; Majke Jugovičeva ulica — Kokaljeva ulica; Masarykova ulica — Cesta Soške divizije; Mišičeva cesta — Peruškova cesta; Moškerčeva cesta — Poljedelska cesta; Nanoška ulica — ostane Nanoška ulica; Ruska cesta — Javornikova cesta; Sarajevska ulica — Videmska ulica; Sokolska ulica — Prijateljeva ulica; Srbska ulica — Stefanova ulica; Suvoborska ulica — Ulica sv. Marka; Švabičeva ulica — Mandelčeva ulica; Tyrševa cesta — Bleiweisova cesta; in končno Žerjavova ulica — Cerkova ulica.

Cankarjevo nabrežje tlakujejo

Včera so začeli tlakovati Cankarjevo nabrežje. Z asfaltiranjem so začeli pri Trimostovju in so doslej že prišli do Vidmajerjeve trgovine s semeni. Tudi Cankarjevo nabrežje bodo tlakovali na ta način, kakor je na primer tlakovana prenovljena Vegova ulica ali pa Erjavčeva cesta; to se pravi, nabrežje bodo obnovili z gmoto smole in drobnega peska, kar se je doslej še vedno dobro obneslo. Mestna občina si res prizadeva, da bo naše mesto, kar se ulic in cest tiče, lepo urejeno in zasluži za svoje prizadevanje prav gotovo vso pohvalo.

Popravila na lžanski cesti

Lžanska cesta je že od nekdaj veljala kot ena najboljših ljubljanskih cest, posebno od Mokarja naprej. Doslej so mestni volonteri navozili ob rob lžanske ceste že cele gomile kamenja in delavci čakajo le še deževnega vremena, ki je najprikladnejše za posipanje cest. Tudi cestni valjar je že pripravljen, da bo začel mleti, ko bo prišel čas zanj. Najprej bodo utrdili lžansko cesto od karlovskega mostu pa do mostu, ki vodi čez lžico. Tako bo že od nekdaj dobra cesta tudi zanaprej zmožna za vsak, še tako številan promet, ki pa ga na tej cesti ravno ni preveč.

Današnji slovesni shod križanske moške kongregacije se prične izjemoma četrt ure pozneje (ob 18.15), da se ga morejo udeležiti tudi oni, ki bodo event. zaposleni do šeste ure.

Po prvem delu slovenskega atletskega prvenstva vodi Planina s 119 točkami pred Ilirijo (87 točk) in Elanom (3 točke) Dva nova slovenska rekorda

Ob lepem vremenu se je pričel miting z malo zamudo. Udeležba atletov je bila mnogostevilna, pa tudi občinstva se je precej nabralo. Proti koncu prireditve je prišel na tekmovalje predsednik pokrajinskega odbora CONI-ja, g. Buratti.

Rezultati so v splošnem dobri; v tekih in metih so nekoliko boljše kakor v skokih, to pa zaradi slabega zaleta.

Ker je prvenstvo moštev in poedincev obenem, je vsak prvoplasirani v posamezni disciplini »slovenski pravak za leto 1941.« in prejme v trajno lepšo izdelanega metalca diska, vsak finalist pa prinese klubu odgovarjajoče število točk. Prvo mesto 6, drugo 5, tretje 4, četrto 2 in peto 1. Štafete štejejo dvakratno.

Planina vodi z velikim naskokom že prvi dan. Ima dobro pripravljeno in izenačeno moštvo. Še metaleci, na katere sploh nismo računali, so se izkazali.

Rezultati:

Na 800 m je postavil nov rekord Košir. Prejšnjega je posedoval Nabernik I. iz l. 1939. s časom 1:58,9.

1. Košir P 1:57,4, 2. Oberšek I 2:01,0, 3. Mešičar I 2:04,8

Točke: Planina 11, Ilirija 9.

Rezultat v skoku v višino je dober, vendar za Milanoviča, ki naj bi 21. septembra nastopil v Milanu, odločno preslab. Po tako lepem napredku, ki ga je zadnjič pokazal, je zopet zaostal.

1. Milanovič I 170 cm, 2. Lužnik P 165 cm, 3. Omahen P 165 cm.

Točke: Planina 11, Ilirija 9, Elan 1.

400 m zapreke. Zmagal je sigurno Skušek z dobrim časom. Njegov rekord znaša 57,5.

1. Skušek P 58,8, 2. Kraner P 1:01,2, 3. Plečičar I 1:01,5.

Točke: Planina 12, Ilirija 9.

200 m: Lušičky zopet prihaja v formo in bo danes najbrže Sušteršiču precej nevaren na 100 m.

1. Lušičky P 23,8, 2. Bratovž P 24,2, 3. Krenčič I 24,3.

Točke: Planina 14, Ilirija 7.

Met kladiva je razveseljiv ter se je izpopolnila praznina med prvimi in drugimi. Vsekakor je presenetil z dobrim metom junior Planine Marjan Bačnik.

1. Stepišnik I 39,18, 2. Zupančič I 39,60, 3. Hlade I 38,95.

Točke: Ilirija 16, Planina 5.

5000 m: Tu bi sodniki morali biti bolj pazljivi, da ne bi prišlo do neujasnih prizorov. Kienov čas je še kljub temu dober.

1. Kien P 16:14,2, 2. Glonar I 16:45,0, 3. Jan P 17:35,4.

Točke: Planina 10, Ilirija 11.

Skupno število točk do sedaj: Planina 63, Ilirija 61.

Skok v daljavo: zaradi slabega terena je s procentirsko borbo zmagal Lončarič. Zanimivo je, da je prvih pet tekmovalcev Planincev.

1. Lončarič P 6,19, 2. Bačnik P 6,16, 3. Bratovž P 6,15.

Točke: Planina 20, Ilirija 1.

Krogla: Tudi tu se je razvila borba za mesto. Zmagal je rutinirani Stepišnik, medtem ko je Hlade, rekord, odpravdal.

1. Stepišnik I 12,16, 2. Merala P 11,95, 3. Hlade I 11,61.

Točke: Planina 8, Ilirija 13.

Sledila je najbolj zanimiva disciplina današnjega dne: šest štafet se malokdaj pojavi na startu. Čas prvih treh je dober. Pri prvi štafeti Planine je pa pretekel 100 m progo vsak posamezen tekač pod 11,3 kar je naravnost odlično. Prejšnji rekord 46,2, ki ga je imela tudi Planina, je znatno pobojšala.

1. Planina I 45,1 nov slov. rekord v postavi: Bratovž, Lušičky, Lončarič, Sušteršič, 2. Planina II 46,0; 3. Ilirija I 46,0; 4. Planina III 46,7; 5. Ilirija II 46,9; 6. Elan III 47,2.

Točke: Planina 29, Ilirija 12, Elan 2.

Končno število točk: 119 Planina, 87 Ilirija, 3 Elan.

Tekmovanje se bo danes z zanimivejšimi disciplinami nadaljevalo ob pol 5.

*

Ljubljana : Novo mesto 5:5

Ljubljana, 8. septembra.

Včera je gostovala Ljubljana v Novem mestu proti domačemu Elanu. Tekma se je končala neodločeno 5:5, kar je za domačine prav častno.

J. N. VOLKHAMER OSOJANI ZGODOVINSKI ROMAN

Med pogovorom je nanesla beseda, da je Markvard vprašal, ali je res, kar trdi ljudsko izročilo, da bi bil samostan že štiri sto let star, kar naj bi izpričevali dve pismi, ki da ju hranijo. Opat je vstal, stopil v sosedno sobo, odkoder je prinesel nekaj listov.

»To sta tisti pismi. Latinski sta, a le prepis. Prvo pismo je pisal neki Otius, ki je bil velik posestnik v teh krajih in je najbrž izhajal iz rodu rimskih naseljencev. Pisal je odtod sinu, ki je živel v Rimu. Takole mu je pisal:

»Otius svojemu sinu Poppu pozdrav! Izvedel sem, da si pozabil na krepost naših prednikov, kar napravijo le izprijeni sinovi, in se izneveril bogovom svoje domovine. Jaz in tvoja mati želiva vedeti, kdo je zdaj tvoj novi bog. Vrní se kmalu. Dotlej pa bodi zdrav!

Za vlade našega vojvode Gorazda v letu 687.«

Sin je pa odgovoril:

»Tisti, ki je ustvaril nebo in zemljo in morja in brežina in vse, kar je v njih: postal človek, rojen iz Marije Device: v treh osebah en Bog: Sin z Očetom istega bista in tako tudi Duh, ki iz njega izhaja. Ta je večni Bog, ki ga jaz, Poppo, razsvetljen od svetega Duha, priznavam, ki bo prišel soditi žive in mrtve, čigar vsemočnost in vsepri-

žujočnost s svetim spoštovanjem priporočam svoje prijube starše. Zdravstvujta, oče Otius in ljuba mati Irnburga!

V letu 687. po Kristusovem rojstvu, ko je bil predstojnik Cerkve Sergij I.«

»Gorazd.« je nadaljeval opat, »je bil prvi krščanski knez Koroške. Pod njim in njegovim naslednikom Kajtimarom se je krščanstvo po prizadevanju svetega Modesta, katerega truplo počiva v cerkvi Gospesvete, zelo razširilo. Po še živeči pripovedki utegne biti res, da se je Otius, ko se je vrnil sin, spreobrnil in ustanovil naš samostan. Po smrti vojvode Kajtimara so Slovenci, ki so bili tedaj gospodarji dežele, odpadli od krščanstva, podirali cerkve in kapele, preganjali in morili duhovnike in porušili tudi naš samostan.

Po zmagah Karla Velikega so začeli prihajati v deželo Nemci in krščanstvo je prišlo spet do moči. Salzburški nadškof Arno je poslal sem od Sv. Petra benediktince, ki so obnovili Osoje, a vendar živeli v veliki revščini, dokler se jih ni usmilil cesar Karlnan, ki je bil za svojega očeta vojvoda Koroške in je stoloval v naši sosesčini v Blatnem gradu. Ker je poznal našo vneto pri širjenju krščanstva, nam je kot cesar sezidal lepo novo cerkev in nam odstopil gospostvo Trebinj, sto dvajset kmetij in mnogo sveta okoli samostana.«

Opat je vzel tretji list, ga razgrnil in rekel:

»To je ustanovno pismo z dne 9. septembra 878. s cesarjevim podpisom in pečatom. Pa le nekaj čez dvajset let se je mogel samostan veseliti cesarjeve naklonjenosti, ker potem so vpadli v deželo Madžari, ki so vse opleniili in menihne pregnali. Šele v času sedanjega cesarja Henrika III. smo se spet tu zbrali pod opatom Adelhardom, mojim prednikom, in živimo mirno pod varstvom junaških Dietrichsteincev.«

Ob teh besedah je opat vstal, se odkril in se gospodoma poklonil. Gosta sta odšla in ker se je tudi gospa Berthilda odpočila, so zajezdili spet konje in jih vzpodbodili proti domu.

fih zadnje tedne vabili posebno sli z Dietrichsteina. Zadnji je prišel s starim patrom Ecclinom opat Wolfram, ki je prej opravil doma še božjo službo.

V jedilnici so se lesketale na mizi težke srebrne čaše in posode s cvetlikami; na sredi se je postavil pozlačen pav z vsem perjem okoli vratu in z vsemi peresji v repu, v krogu pa so bili razpostavljeni lepi krožniki z marcipanom, medenimi kruhki, strom iz kutine in drugimi sladčicami. Divjačina in ribe so razsekane pokrivala največje skledje. Tudi sočivja in sadežev ni manjkalo, čemur so se gostje ne malo čudili, in italijanskih vin je bilo na izbilo.

Prvi je vstal domačin in napil cesarju, nakar bi se morali oglasiti s svojimi trobentami, piščalci in pokrovmi godci, ki pa so napitnico preslišali, ker so bili v spodnjem koncu dvorane dečki pri svojih mizi preglasni. Naknadno so sicer godci svoje opravili, a vendar je zavladala v družbi mučna tišina, ki jo je prekinil stari Lichtensteinec. Vstal je, vzel čašo v roko in glasno zaklical:

Najvišje dovoljene cene na živilskem trgu

Z odlokom št. 873 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino določene najvišje cene veljajo od danes, 8. t. m. zjutraj do prihodnjega ponedeljka, 15. septembra zjutraj, ko bodo stopile v veljavo v petek, 12. t. m. določene cene. Najvišje cene, ki je dovoljeno po njih prodajati blago v Ljubljani, so naslednje:

Domači krompir 1.10 L. na drobno; koleraba 1 L.; rdeča pesa 1 L.; nizki strožji fižol 1 L.; visoki strožji fižol 2 L.; fižol kufelčar v strožu 2.50 L.; novi luščeni fižol 2.50 L.; rdeči korenček brez zelenja 2 L.; rumeno korenje 0.50 L.; repa na drobno — pod 10 kg — 0.70 L.; repa na debelo 0.50 L.; zeljate glave na drobno izpod 10 kg 0.70 L.; zeljate glave na debelo 0.50 L.; ohrovt 0.80 L.; glavna solata 2.50 L.; endivija 2 L.; kumare 1.20 L.; večje kumarice za vlaganje, ki jih gre 30 na kilogram, 3 L.; majhne kumarice za vlaganje, ki jih gre okrog 125 na kilogram, 8 L.; jedilne buče 0.50 L.; domača čebula 1 L. Opozorjamo, da je prepovedano prodajanje domače rdeče čebule po ceniku bele uvožene čebule. Salota 2 L.; česen, ki ga gre 25 glavice na kilogram, 2.50 L.; liter luščenega graha 3.50 L.; kilogram graha v strožu 2.50 L.; mehka špinata 2.50 L.; trda špinata 1.50 L.; kisel zelje 2.50 L.; kislja repa 2 L.; domači paradižnik 2 L.; liter hsiček ali parkeljev 1 L.; kilogram storovk 2 L.; kilogram velikih razvitih jurčkov z odprtim klobukom 6 L.; saj je treba razrezati najmanj 10 kg zdravih jurčkov in jih posušiti za en kilogram suhih gob, ki jih sedaj trgovci plačujejo po 65 L.; majhni jurčki za vlaganje z zaprtim klobukom 10 L.; liter suhih namiznih malin 3.50 L.; kilogram mokrih malin za vkuhanje 3.50 L.; domača namizna jabolka I. vrste 3 L.; II. vrste 2 L.; domača jabolka črvena, obložena, nagnita in nedozorela za vkuhanje 1.50 L.; domače breskve 3 L.; domače slive 3 L.; domače rumene slive 3 L.; domače češnje 3 L.; domači ringlo 3 L.; domače hruške od 2 do 4 L. Kjer ni posebej naveden liter, veljajo vse cene za kilogram. Na novo opominjamo prodajalke in gospodinj

S Hrvaškega

Sodelovanje nemške milice s hrvaškimi oblastmi. Voditelj nemške narodne skupine na Hrvaškem Altgeyer je imenoval za poveljnika nemške milice na Hrvaškem kapitana Hella. Objavljeno je tudi bilo, da sodeluje ta nova milica pri preganjanju komunistov okoli Doboja v Bosni. Pri tem boju je bil ubit Nemeč Draxler, ki so ga potem slovesno pokopali.

Neupravičene živilske nakaznice. Ljubljanski mestni preskrbovalni urad je ugotovil, da nekateri družinski poglavarji ne vrnejo živilskih nakaznic onih svojih družinskih članov ali podnajemnikov, ki so iz kakršnega koli razloga odšli iz družine ali jih pa sploh ni več v družini, n.p. da so umrli, se preselili, odšli v bolnišnico, v jetnišnico, da so v ujetništvu, po počitnicah ali na dopustu na svojem službenem mestu itd., ter zato neupravičeno nabavljajo živila na te njim neprilagojene karte. Zato mestni preskrbovalni urad opominja vse one, ki so v taki neupravičeni posesti živilskih nakaznic, naj jih takoj vrnejo svojemu trgovcu, da jih ta izroči preskrbovalnemu uradu, ali naj jih pa sami prinesejo v preskrbovalni urad, da se tako ognejo kazenskim posledicam zaradi protizakonitega neupravičenega prisvajanja živilskih nakaznic. Posebno pa opozarjamo na novo, da je nakaznica popolnoma neprenosna in sme nanjo dobivati živila samo tisti, ki je na njej napisano njegovo ime. Sicer pa mora vsak družinski glavar sproti naznati preskrbovalnemu uradu vsako spremembo v staležu svoje družine.

na red pri kupovanju in prodajanju, predvsem pa na to, da je dovoljeno prodajati in kupovati po nižjih cenah, nikakor pa ne prodajati in tudi ne plačevati po višjih cenah kot so določene.

Posebno pa opozarjamo tudi prodajalce sadja, predvsem pa jabolč, da morajo imeti cene prav tako napisane kot branjeve. Listke s cenami že ves teden dele živilski nadzorniki prodajalcem brezplačno ter ne bo prav nobenega izgovora, če bi zalotili kako prodajalco s sadjem brez vidno naznačene cene. Zato ponavljamo, da morajo biti

Kako je z govedorejo v naši pokrajini

Ljubljana, 6. sept.

Takoj po ustanovitvi Ljubljanske pokrajine so poznavači živilorejskih razmer ocenili, da imamo v Pokrajini okrog 110.000 glav goveje živine. Po zadnjih ugotovitvah Preveda, ki je popisal vso živino na področju Pokrajine, pa je imamo le 98.426 glav. Po statističnih podatkih iz leta 1940, je bilo na ozemlju današnje Ljubljanske pokrajine skupno 90.810 glav goveje živine. Od tega števila je bilo telet pod enim letom 12.000, juncev in telet od 1—2 let 15.559, telic in krav nad 2 leti 44.252, bikov 426 in volov 18.573 glav.

Ker je v Ljubljanski pokrajini 34.500 kmetijskih gospodarjev, pride po tem številu na eno gospodarstvo povprečno 2,4 govedi; na 100 ha travnikov in pašnikov pa 51,6. Če pa primerjamo število goveje živine s številom prebivalstva, vidimo, da pride na 100 prebivalcev skoraj 26 glav goveje živine.

V posameznih okrajih se te številke seveda oddaljujejo od teh povprečij. Razmeroma najmanj živine na 100 ha travnikov in pašnikov, in sicer 26,1 glav, pride na kočevski okraj, kjer je veliko slabih planinskih pašnikov. Podobno je stanje v hribovitih in nerodovitnih krajih (Logatec, Crnomelj), dočim je v nižinskih krajih z boljšo zemljo in ugodnejšimi podnebnimi razmerami znatno več živine na 100 ha pašnikov in travnikov. Tako je na primer v ljubljanski okolici 78,6, v novomeškem okraju 76,3 in v krškem okraju 93,7. To so podatki iz leta 1940. Sicer pa samo število živine ni zadostno merilo za stanje živiloreje, merodajna je tudi teža živine. V okolici Ljubljane prevladujejo težki tipi, dočim je živina po oddaljenih in hribovitih krajih, kot v črnomeljskem in kočevskem okraju, mnogo lažja. Povprečna teža je po zadnji Prevedovi statistiki za bika in vole 400 kg, za krave in junice 330 kg, za junce z enim letom pa 180 kg. Povprečno tehta eno govedo tedaj nekaj nad 300 kg.

Kakšne pasme goveje živine imamo?

V naši pokrajini prevladuje, razen v ljubljanskem okraju, sivorjavo alpsko govedo, ki ima kot pasma naziv sivorjavo dolensko, ali »dolensko stivke«. Ta pasma še ni povsem enotna, niti kar se barve tiče, niti glede kakovosti. Pred prvo svetovno vojno in prva leta po njej smo uvažali k nam iz Švice in Vorarlberga plemenske bika montafonske pasme. Ti bikli so prinesli dobro mlečnost, a manj zaželeno temno barvo. Zadnja leta smo uvažali prave švicarske rjavosive, torej svetlejšje barve, močnih kosti in zelo lepih oblik. Te pasme so bile križane s staro domačo sivko. Sivorjavo govedo, ki sicer še ni izenačeno, je vendarle izvrstna živina. Odlikuje se po svoji veliki odpornosti proti jetiki, po prav dobri mlečnosti, dobri rasti, sposobnosti za delo in lepih oblikah. Najboljšo tovrstno živino najdemo po malih rejskih otokih okrog živilorejskih zadrug.

Smotrna selekcija goveje živine je poverjena »Zvezi selekcijskih organizacij za sivorjavo dolensko govedo«, ki ima svoj sedež v Ljubljani. Na ozemlju pokrajine je doslej v tej zvezi vključenih 32 živilorejskih organizacij s skupno 1500

cene sadju napisane in, če kdo ne more sam takoj napisati, dobi pravi listek brezplačno pri živilskem nadzorniku. Sadje brez vidno označene cene bo zaplenjeno in prodajalec najmanj odstranjen s trga. Oblasti so poskrbele za najstrožje nadzorstvo in tudi za najstrožje kazni, da bo na ljubljanskem živilskem trgu izkoriščanje prebivalstva gotovo v najkrajšem času popolnoma odpravljeno. Seveda pa te cene ne veljajo samo na Vodnikovem in Pogacarjevem trgu, temveč veljajo prav za vso ljubljansko mestno občino in torej tudi vrtnar ali kmet v Dravljah, na Barju, v Mostah in kjer koli drugje to stran občinske meje ne sme svojega blaga prodajati dražje.

v rodovniške knjige vpisanimi kravami. To sicer ni veliko, toda živali so izbrane, vse pod mlečno kontrolo in po njih redijo dobre plemenske bika za vso pokrajino. Povprečna molznost rodovniških krav je znašala v zadnjih letih 2150 litrov na leto.

Sivorjavo govedo, katero so hotele oblasti uvesti pri nas svoj čas, se ni obneslo, kmetje se s to pasmo niso strinjali in so rajši ostali pri udomačini simodolski pasmi. Udomačeni simodolci se kaj dobro obnesejo posebno na ljubljanskem barju.

Po Prevedovi statistiki, ki je bila izdana letos 5. junija, je bilo v naši pokrajini skupaj 98.426 glav goveje živine, ki je tehtala skupaj 30,026.656 kilogramov.

Če računamo 20% letni prirastek na teži, je to nekaj nad 6 milij. kg žive teže letno, ali pretrgano na čisto težo mesa pa 3.300.000 kg govedine in teletine. Pri tej proizvodnji mesa pride pri številu 350.000 prebivalcev v pokrajini na osebo letno 9 in pol kg govejega ali telečjega mesa, kar je seveda prav malo. Primanjkljaj med lastno proizvodnjo in porabo smo prejšnje čase krili z uvozom iz drugih krajev. Tako smo uvozili leta 1940 v pokrajino 297 bikov, 1319 volov, 5123 krav, 170 telic in 2913 telet, kar je približno 1.500.000 kg mesa. Seveda pa smo tudi precej izvozili. Izvoz bi dal 800.000 kg mesa.

Ali je mogoče pri nas še dvigniti mesno proizvodnjo?

Na Dolenskem je svoj čas cvetela reja volov. Če bo mogoče kmetu nuditi primerno krmo in primerne cene za pitane vole, bi mogli ta cilj v dognednem času doseči. Pa tudi drugod po pokrajini bi se dala reja živine pospešiti, samo da bodo imeli kmetje in živilorejci v oblasti dovolj podpore.

V primeri s številom krav je število rojenih telet v naši pokrajini zelo nizko. Po cenitvi živilozdravnikov je ena tretjina krav stalno ali začasno jalovih in je jalovost bolezen, ki naši živiloreji zelo škoduje. S primernimi živilozdravniškimi ukrepi bo mogoče zmanjšati neplodnost krav na znosnejše število. Če bi jo mogli zmanjšati za polovico, bi pridobili s tem vsaj 7000 telet letno in bi s tem več kot izravnali primanjkljaj na telečem mesu. Seveda pa bi s plodnostjo krav tudi močno dvignili njih mlečnost. Če računamo, da je jaiovka dala za 500 litrov manj mleka kakor zdrava krava, je to pri 7000 kravah 3 in pol milij. litrov mleka na leto. Naša živiloreja bi mnogo več donosala, če bi zmanjšali jalovost. Prav namestu bi bile tudi znatne denarne žrtve, da bi odpravili jalovost in na ta način dvignili plodnost in mlečnost, kar bi se gotovo izplačalo.

Naboj vrgl v ogenj. 11. letni Nino Lost se je igral s svojimi sovrstniki v vasi Monticelli d'Onghina. Na polju je našel patrono in jo odnesel s seboj domov. Tam je njegova teta ravno pripravljala večerjo. Deček je vrgl naboj v ogenj, toda že hip nato se je razlegel po hiši močan pok in delci razstrelka so ranili teto in dečka. Posebno nevarne so dečkove poškodbe, ki bo najbrže tudi ob desno oko.

Novice iz Države

3000 ljudi sprejetih pri papežu. Preteklo sredo je sv. oče sprejel v Vatikanu okrog 3000 vernikov. Med njimi je bilo 350 zakonskih parov, dalje nad 600 vojakov in 50 ranjencev. Sprejem so se začeli ob devetih dopoldne, ko so prišle prve romarske skupine s številnimi duhovniki. Poldrugo uro kasneje je papež sprejel večjo skupino nemških meščanov, potem častnikov in vojakov, za njimi pa veliko skupino italijanskih vojakov in ranjencev. Sv. oče je obhodel vse romarje, ki so bili razvrščeni po številnih dvoranah, in jim podelil apostolski blagoslov. Vselej so verniki navdušeno pozdravili poglavarja katoliške Cerkve.

Italijanska železniška mreža. Konec lanskega leta je imela vsa italijanska železniška mreža 22.940,6 kilometrov. Od tega je odpadlo na državne železnice 16.997,6 kilometrov in sicer je bilo 16.402 kilometrov normalnotirnih in 595,5 pa ozkotirnih prog. Industrija je imela 5943 kilometrov svojih železniških tirov in sicer 2785,4 kilometra normalno- in 3157,6 kilometra ozkotirnih. V cellem je prišlo povprečno po 74 kilometrov železnice na vsakih 1000 kvadratnih kilometrov površine in po 51,1 kilometra železnice na vsakih 100.000 prebivalcev.

Naraščanje števila učencev in dijakov v Italiji. Število obiskovalcev ljudskih, srednjih in visokih šol v Italiji je vsa povelja leta stalno naraščalo. V šolskem letu 1926-27 je bilo vpisanih na vseh šolah 3.770.318 učencev, medtem ko jih je bilo v šolskem letu 1938-39 že 5.629.986, eno leto kasneje pa 5.715.455. Razen tega je treba vzeti v poštev tudi učence zasebnih in podobnih šol, katerih je bilo nekaj več kakor 700.000.

170.000 lir pozabila v vlaku. Nedavno je v brzem vlaku blizu Milana pozabila neka ženska svojo torbico, v kateri je imela 170.000 lir. Ženska je začela denar pogrešati precej pozno, potem ko so se potniki vlaka že raztepli na vse strani. Pa vendar je denar našla neka poštna ženska in ga odnesla shraniti postajnemu načelniku. Ko je lastnica izvedela za veselo novico, da je bil ves njen denar najden, je razpisala nagrado 4500 lir za pošteno najditeljico, ki ni povprašala po najdenini, ki bi ji po vsej pravici pripadala. Toda najditeljica se ni oglasila. Šele na ponoven poziv, da bo nagrada ukinjena, če se poštna najditeljica ne bo oglasila, je prišla k postajenačelniku neka mestna uradnica iz Milana in povedala, da ima pravico do nagrade. Toda postajenačelniku se je zdelo, da ženska ni prava in zato je 4500 lir oddal železniški upravi, sodišče pa bo sedaj najbrže moralo odločiti, ali ima uradnica res pravico do nagrade ali pa je morebiti hotela na nepošten način priti do lepih tisočakov.

vsote. Tako je policija v Genovi zasledila družbo, ki je stalno igrala hazard pri nekem lastniku

Koledar

Danes, ponedeljek, 8. septembra: Mala Gosp. Torek, 9. septembra: Peter Klaver.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Zaradi preuveditve prostorov v naši podružnici na Miklošičevi cesti ostane ista do preklica zaprta in sprejemamo vsa naročila le v centrali uprave — Ljudska tiskarna — Kopitarjeva ulica.

Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi četrtke 11. sept. izlet v Čatež in v Zaplaz. Odhod iz Ljubljane z vlakom z glavnega kolodvora ob 7.31 zjutraj, povratek v Ljubljano ob 18.10. Za prehrano naj vsak sam poskrbi.

Seznam davčnih osnov vrtnarjev, izdelovalcev kovinske galanterije, kovinarjev, kovinotiskarjev, livarjev, elektroinstalaterjev, ključavničarjev, strojnih ključavničarjev, dimnikarjev, kisarn, tiskarn, vzorcev ženskih ročnih del ali »predtiskarije«, izdelovalcev pogrebnihi potrebščin so poleg drugih že razgrnjeni na mestnem poglavarstvu ter opozarjamo zainteresente naj si jih do 18. septembra ogledajo v vratarjev sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata.

Sladkor in maslo bo mestni preskrbovalni urad trgovcem razdeljeval v soboto, 6. septembra, od 8. do 12. ure po naslednjem redu: trgovcem z začasnico A—J od 8. do 9. ure, od K—M od 9. do 10. ure, od N—R od 10. do 11. ure, od S—Z od 11. do 12. ure. Mlo bo razdeljeno pozneje. Trgovce in občanstvo opozarjamo, da bo mogoče maslo dobiti samo na odrezke za maslo, t. j. na vsako nakaznico po 200 gramov. Na odrezke za slanino se bo pozneje dobilo po 100 gramov presnega masla, zato naj trgovci teh odrezkov ne prevzemajo od strank in naj jih ne režejo od kart. Kdaj bo razdeljeno mlo in presno maslo, bo objavljeno o pravem času.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Zapustil nas je za vedno naš nad vse ljubljani in skrbni oče, brat, stric in tast, gospod

Ivan Reitz

železniški uradnik v pokoju

v visoki starosti, previden s tolažili svete vere.

Na zadnji poti spremimo blagega in nepozabnega očeta v ponedeljek ob petih popoldne z Žal iz kapele sv. Andreja k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo brala 9. septembra ob 8 zj. v farni cerkvi sv. Nikolaja.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI

Zapustila nas je za vedno naša ljubljana, nepozabna soproga, teta, svakinja in tačča, gospa

Hermina Stajer roj. Besek

soproga strojevodje drž. žel. v pokoju

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, 8. sept. ob pol 6 popoldne z Žal iz kapele sv. Franciška k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 7. septembra 1941.

Globoko žalujoči: Ivan Stajer, soproga; Dragica, Ada poroč. Paumgarten, hčerki; Norbert Paumgarten, zet.

Igor Zagrenjen:

Zavetje v pečevju

Deset so jih Francozi ujeli v Mrzlem dolu, petnajst se jih skrivajo na Repenškovi planini. Dva so ubili, ko sta tekla od domače hiše v breg. Kar tam sta morala ležati, da so se muhe pasle po truplih. Nobeden jih ni smel pokopati. Stari župnik v Globokem je zvedel za to reč — Jera je prinesla to novico v Senožet — pa se je odpravil kakor je beževal in star, z obvezano glavo tja gor. S križem v roki je rotil pesjane, naj ga puste, da jih pokoplje, da ne bodo zgornji zuna kakor mrhovina na dežu in soncu. Prijeli so njega, mežnarja in oba cerkvena klučarja, ki naj bi pri pogrebu pomagala pokopavati. Klešnik je bil iz Mrzlega dola in Virnik z Goljave. Pa ti? Smejali so se sivolasemu možu, eden, to je bil tisti Pier, pa ga je prijel za nos in ga tiščal in stiskal zanj toliko časa, da je ubogi gospod postal čisto plav v obraz. Malo je manjkalo, pa bi bil omedlel. In kaj so na koncu krajev napravili s starim možem? Kakor hudodelca so ga uklenili, prej pa je še moral tistemu seržantu, Dantonu, očistiti prah s čevljev. One tri, mežnarja, Klešnika in Virnika, ki so se bili z njim podali kar v sredo gadje zalege, pa so najprej privežali vsakega k enemu drevesu na vrtu tako, da so moleli roke kvišku, za vejo. Potem pa so jim razčesali obleko, strgli z njih srajce in

ih bili, dokler se niso pokazale na živu. Tudi krvave srajce. Stari Klešnik je omedlel, kar zmanjkalo ga je, postrani ga je zaneslo, meže je visel v omedlevici, bled kakor smrt. Potem so zagnali vanj čeber vode, mu jo vili v glavo in se zraven spakovali, da je vse ljudstvo, kar ga je oddaleč oprezovalo izza plotov in skozi grmovje, naglas jokalo.

Nazadnje so vse štiri navežali enega na drugega, tako, da so vrvi šle od rok do rok, zadnje konce pa je imel v rokah sam Danton. In tako so krenili skozi vas. Danton je vpil nad njimi tako nekaj — kakor se je dalo razpoznati — kol bi poganjali živino na njivi. Kadar se mu je zazdelo, je zamahnil z bičem in opedel tistega pred seboj, ki se mu ga je najbolj zazdelo. Onih štirih pa se ni oglasil nihče. Tu pa tam je kdo zavzdihnil, to je tudi bilo vse. Izza enega ogla so jih gledale ene solzne oči, iz grmovja druge. Preč od poti so neki molili, se tolkli po glavah in prsih, drugi pa so stiskali pesti in kleli v onemogli jezi ali pa se metali od togote, ki si ni mogla dati duška, po tleh, pullili travo in bili s pestmi v zemljo, ki pusti, da se take reči na njej lahko gode, ko je bilo vendar rečeno, da se bo odprla in požrla tiste, ki s krivico in nasiljem ugonabljajo krotke.

Ta žalostna procesija je šla dol po hribu, ljudje pa oddaleč seveda, vstrle žnjo. Kdo bi si upal blizu. V Glavniki so gnali nedolžne, v temno ječo so jih pahili, zvrvenih, ki so jih bili hudobe v človeški podobi že prej prignali.

Tako strahotna se je zdelala ta vest, da Jeri sprva ni hotel v Senožeti nihče verjeti. Nekaj pa se jih je odpravilo dol in ko so prišli nazaj, so jo potrdili.

Za tako reč tudi tu, kakor so hiše samotnih kmetov daleč ena od druge, ni bilo treba dosti, da se je raznesla. Kmalu so jo vedeli vsi.

To je bilo pa že preveč. Kaj takega tudi tisti nejeverniki, ki so mučili prve kristjane skorajda niso počeli. Tega ne sme nobeden delati, božja kazen bo zadelo prav gotovo vsakogar od tistih, ki so si nakopali na dušo to pregreho, tako so si govorili.

Stari Vresk kar ni in ni mogel verjeti, da bi bilo res, kar so mu prinesli na uho.

Tone, ki je šel sam dol in se prepričal, kako je bilo, pa ga je nazadnje le preverilo.

»Pekel naj jih požre,« je potem zapil stari Vresk in kar videlo se je, kako mu je huda kri obilila obraz. »Če so pa taki, potem pa ne bo prav nobene škode, če bo ob tisti uri, ko jih bo Gospod Bog udaril in zmlinil za vselej s svojo pestjo, padli njih vse, naj bo odrasel človek, staro ženšče ali pa otrok v zibelki! Tako živina dela sramoto božjemu stvarstvu. To je vse skupaj povzlečeno hudika. Iz otroka, pa naj ima še tako nedolžne in mile oči, to je prav go-

tovo zraste zlodej, ko mu počene pod nosom prvi mah. To je že tak narod. Naj bo katerekoli starosti, hudicevo seme je, ki hoče prerasti svet in ga zadušiti s ščavjem peklenške hudobe. Oh, le zakaj zdaj nisem tvojih let, Tone, in tvoje močile!

Tone se ni zganil, še odgovoril ni očetu. Za je bil premislil, kaj bo storil, ko pride ura.

Ženski sta bili obe zbegani. Burga je kar naprej molila in prosila od srca Boga, naj prizanese vsaj Vreskovini, kjer je doma tak ljub in govor mir in kjer ljudje prav nobenemu nečemu nič hudega.

Liza pa od skrbi ni mogla spati. Mišel na tisto, kar je bilo na poti, ji ni pustila zatisniti oči. Kolikokrat je še dolgo jokala, ko je Tone že mirno spal kakor da se nič ne pripravlja.

Zdelo se je nekaj časa, da jih v Senožet sploh ne bo. Pohajali so po Goljavi, Mrzlem dolu in Globokem, si jemali vse, kar jim je bilo všeč, tolkli ljudi, ki jim ni bilo treba niti na glas kaj reči, le da so malo bolj črno pogledali, če jim kakšna reč ni bila všeč, se šopirili kakor petlini, silili v ženske in popivali, da jih je človek težko kdaj srečal trezne. Čez noč je zmanjkalo to ali ono dekle, pa tudi poročena ženska, če jim je bila všeč. V Globokem so neko noč pili skupaj pri Grozdu oni iz Globokega, Mrzlega dola in Goljave. Ko so se bili v pijanski objestnosti že navežali vsega norenja, jih je kakšnih pet planilo na izbo, kjer je spala Grozdovka, lepa in čednostna ženska, po vsej vasi je bila zapisana za kršćansko gospodinjico, ki je je moč bil lahko vesel. In potem so ji vprito otrok, poltetnega Potrčka in štiriletno Nežike storili silo. Moč, Grozd, ki so ga trije držali, se je nazadnje izpulil, stekel po stopnicah v klet in se vrnil s sekuro. Enega je tako česnil, da so mu možgani pogledali iz črepinje. Pa ga je drugi Francoz izpodnesel, da je padel in izgubil sekuro. Brž so bili na njem. Tolkli so ga, da je omedlel, potem pa so ga do jutra zvezanega zaprli v svinjak. Ko so se naspali, so vstali in ga zvlekli ven. Dva sta potem privlekla žrd, jo na enem kraju odžagala, zabila vanjo obroček in skozenj potegnila zanko. Izkopali so jama, navpik zabili vanjo žrd in potepali zemljo, da je kol stal trdnje. Potem so Grozda prevezali, tako da je imel roke na hrbtu; še moliti mu niso pustili. Dva sta ga potegnila na pručko, eden mu je položil zanko okrog vratu. Grozd je bil bled kakor smrt, ampak možak. Tiste mu, ki mu je natakil zanko, je piljnil v obraz. Ta pa ga je udaril s tako silo, da ga je obilila kri. In nato so mu spodnesli pručko, da je zabingljaj. Grozen je bil pogledati, ves moder v obraz in zabuhel je visel tam z izplazenim jezikom. Ljudje so gledali v tla in molčali. Tak je bil pogled, da se je človeku dvigalo srce tja gor h grlu od srda, ki bi poklal, kar bi dosegel, ali kaj, s čim bi padli po Francozih? Tiho so morali biti. Pjer je privelel tri pijane grenadirje. Dalje.

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

4.

Pot mimo njegove hiše je bila najkrajša v faro onstran Save. Ker ni bilo broda, so pa morali gorjanci hoditi daleč naokoli. Peter je pa sam stesal velik čoln, poiskal pripravno mesto, kjer voda ni prehudo drla — in kmalu je bila gorjancem odprta kratka pot čez reko.

5.

Povsod so poznali in cenili Petra in njegovo delo. Vsako nedeljo so radovedni fantje in dekleta hodili že zgodaj k njemu, da jim je pravil, kaj je doživel na svetu, kako se je bil s Francozi, kako daleč so kraji, koder je hodil, in kar je še takega, da zanima mlade ljudi.

6.

Neko popoldne vzame Peter sekiro in gre v gozd po nekaj lesa, da bi popravil strohneli čoln. Dolgo hodi po gozdu in čisti drevje. Nazadnje pride na strm breg. Z mahom porasla skala je rasla tam kvišku, globoko spodaj je šumel potok med kamenjem. Peter sede na ploščat kamen, da bi se odpočil.

Izlet na Fudžijamo, japonsko sveto goro kamor se povzpne vsako leto na tisoče japonskih romarjev

Fudžijama, sveta gora, je najlepša, najvišja in naslavljenjša gora na Japonskem. Na tisoče romarjev pohiti vsako leto na njen vrh, da tam opravi svojo pobožnost. Tudi jaz sem se odločil, da grem s svojim prijateljem na to slikovito Fudžijamo.

Avgustovo popoldne. Silna vročina. 120 km od Tokija sva izstopila iz vlaka. Pred nama se je mogočno dvigala Fudžijama. Takoj sem jo spoznal, saj sem jo videl tolikokrat, čeprav samo naslikano.

Na Fudžijamo vodi šest različnih poti. Midva sva si izbrala pot, ki vodi med velikimi štrlečimi skalami, pokritimi z mahom, nad njimi pa se dvigajo drevje, ki se z vejami tako prepleta, da tvori pravečati hodnik. Nekaj časa sva se lahko peljala celo z avtomobilom, potem pa sva morala zajehtati konja.

Fudžijama je visoka 3780 metrov.

Na vsakih 300 m je zavetišče

kjer lahko dobiš hrano in se odpočiješ. Proti vrhu nadomeščajo ta zavetišča temne in nerodne votline.

S prijateljem sva jekljala, nosač pa je capljaj za nama. Nosač gre tokrat že devetlet letos na Fudžijamo. Tudi njegov oče je vodil romarje na to goro. Tu si vsi s tem služijo kruh.

Steza izginja v drevje. Nalivi slede drug za drugim. Za vsakim se pokaže lepa mavrica. Proti četrti dosepeva do petega zavetišča. Tukaj pustiva konja in nadaljujemo pot peš. Hoja ni preveč naporna. Moči hraniva za pozneje. Brez neizgovora

dosepeva do šestega zavetišča, potem do sedmega. Sonce tone za oblaki.

Greva dalje, toda že nastopi noč. Nastane vihar, ki žvižga okrog naju in ovira hojo. Želiva si biti v osmem zavetišču, kjer bova prenočevala. V tretji sobi, ki je bila kljub ognju, ki je gorel na sredi, precej mrzla, sem zagledal v kotu kup odevi. Dve položim na tla za ležišče, s tremi se pokrijem. Tako tudi moj prijatelj. Za zglavje si denem blazino z rižev slamo in zaspi. Čez nekaj časa greva s prijateljem na večerjo: jajca, sir, kruh in skodelico čaja. Po večerji sva se spet zavila v odevje. Romarji so pustili v odevah precej bolh, ki jih pa zaradi utrujenosti nisem čutil. Slišal sem kako je zunaj razsajal vihar. Zaspala sva. Ob štirih jutraj sva bila že na poti proti vrhu. S seboj sem vzel dve volneni jopici, dežni plašč, ušesa sem si zavezal, le rokavice sem pozabil doma, česar sem se kesal.

Bilo je nenavadno slabo vreme. Steza je zdaj precej strma in se vijugasto zavija. Tu in tam sva čisto izpostavljena divjim naravnim silam. Nosaču je odneslo klobuk. Le s težavo vleče nosač prtljago proti vrhu. Kljub slabemu vremenu gremo naprej. Nosač hoče biti prvi na vrhu, ker je to že navada.

Po treh urah smo

na vrhu

Vzpenjava se pod skalami, ki tvorijo nekaj vhod na vrh. Po nekakšnih stopnicah greva vse višje dokler ne prideva do posebne ravni, katero obkrožajo nizke koče, pokrite s pločevino, katero drže veliki kamni. Veter piha z vso silo in žene ledeno meglo v koče.

Precej je romarjev na vrhu. Obblečeni so v bele obleke, ob pasu jim visijo zvončki, pri sebi imajo več parov slamatnih sandal, ker jih morajo po nekaj kilometrih menjati. So pa tudi romarji, ki nič ne menjajo ne obleke, ne sandal. Tu se priravljajo kmetje in ljudje oddaljenih družin. Iz neke hiše se oglašajo šum gongov in tamtamov.

Preden sva se vrnila v dolino, me je prijatelj peljal na rob ogromnega ognjenikovega žrela. Spodaj pod nama je hrumelo, kakor v ogromnem parnem kotlu...

Slabo vreme naju je oviralo, da nisva videla slovitega razgleda, ki ga navadno romarji uživajo, ko se vračajo s Fudžijame. Le tu in tam so se pokazali gorski vrhovi. Nevihta, ki sva jo doživela na poti na Fudžijamo, je dala najinemu romanju še bolj resen in globok smisel.

Veliko priznanje katoliški Cerkvi na Japonskem

Iz Tokia poročajo, da japonska vlada namerava dovoliti poglavarjem krščanskih Cerkva na Japonskem, da bodo smeli opravljati versko službo po vsem imperiju prav tako kakor jo opravljajo japonski svečeniki. Uredba, s katero namerava vlada dati to dovoljenje, bo izdana na podlagi dejstva, da je rimsko-katoliška vera edina zdaj uradno priznana veroizpoved na Japonskem. Tak zakonski odlok se bo zaenkrat omejil le na vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve na Japonskem, nadškofa Tatsue Dei.

Kdaj je bil rojen Verdi

Se vedno ni točno ugotovljeno, kdaj je bil rojen sloviti italijanski skladatelj Giuseppe Verdi, 9. ali 10. oktobra 1813. Večina je bila dozdaj prepričana, da je pravi Verdijev rojstni dan 10. oktobra, pri čemer se opirajo na dve listini: na krstni list ter na civilno rojstno listino, ki sta pisani v francščini.

Glavni tajnik rimske Filharmonije, Romolo Giraldi, pa je v nekem članku, ki ga je objavil v reviji »Il Musicista« izrazil dvom, da bi bil Verdi rojen 10. oktobra, pač pa pravi, da je njegov pravi rojstni dan le 9. oktober.

Verdi — piše Giraldi — je vedno smatral 9. oktober za svoj rojstni dan. »Moja mati mi je vedno pravila, da sem bil rojen 9. oktobra 1813 ob devetih zvečer« — je večkrat povedal Verdi sam.

Vojni časi in sladkorna bolezen Med vojno 1914—18 je umrlo polovico manj diabetikov kot pa v prejšnjih mirnih časih

Vsaka palica ima dva konca, pravi stari pregovor. In neke vrste huda šiba je brez dvoma tudi vsaka vojna, današnja pa še celo. Vendar pa ne smemo misliti, da bo prav vsem zadajala le udarce. Ne. Nekaterim je celo v srečo, kajti prinesla jim bo, kakor je to storila tudi že v prejšnji svetovni vojni, celo zdravje, ki bi ga ne mogli vrniti tem ljudem noben zdravnik. Vojna je torej za nekatere vrste bolnikov res edini zanesljivi zdravnik in sicer vprav zaradi svojih omejitev pri ljudski prehrani.

Mislimo namreč na tiste, ki trpe za sladkorno boleznijo, ali, če se učeno izrazimo, na diabetike. Za te pravijo, da se bo vojna srečno končala, če bodo njen konec le dočakali. Tudi prejšnja svetovna vojna je bila namreč številnim diabetikom v veliko srečo. Pravijo, da jih je v tistih dolgih letih vojne umrlo približno polovico manj, kot pa v prejšnjih mirnih časih. Dolgo so to nazadovanje umrljivosti

Nemški Judje brez posebnega znaka in brez policijskega dovoljenja ne smejo v javnost

Nemški »Službeni list« objavlja z datumom 1. septembra 1941 policijski odlok, s katerim je Judom, ki so stari nad šest let, prepovedano pokazati se v javnosti brez posebnega znaka. Ta znak je judovska zvezda, ki jo morajo pripadniki judovskega rodu nositi na levi prsni strani. Judje se tudi ne smejo oddaljevati od svojih bivališč, če nimajo posebnega policijskega dovoljenja.

Omenjeni policijski odlok začne veljati za vse Jude v nemškem Reichu in v češko-moravskem protektoratu 14 dni po njegovi objavi.

Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije sporoča: Učenci, ki so se brez letnih spričeval preteklega leta prijavili za vpis na klasično gimnazijo, naj se čimprej zglasijo v ravnateljski pisarni. Vse izpite bodo delali v II. nadstropju I. moš. gimnazije v Vegovi ulici po razporedi, ki bo od 8. sept. dalje nabit v veži klasične in v avli I. moške gimnazije. Začeli se bodo: a) niž. teč. izpiti dne 13. sept., b) razredni, popravljeni in viš. teč. izpiti pa dne 15. septembra; vselej ob 8. — Abiturientje, ki so dobili v juniju letno spričevalo za spričevalo o viš. teč. izpitu, naj se po 15. sept. zglaste v ravnateljski pisarni, kjer dobe v smislu odloka Vis. kom. IV. 3347/1 z dne 15. VII. 1941 prilogo k spričevalu.

sladkornih boleznih pripisovali dejstvu, da so ljudje v vojnih časih pojedli mnogo manj mesa kot prej. To mnenje pa se je pozneje izkazalo za zmotno, napačno. Diabetikom namreč mesna hrana prej koristi kot pa škoduje, seveda, če ni mastna. Da je med prejšnjo svetovno vojno umrlo toliko sladkornih bolnih manj kakor v mirnih časih, je bil glavni vzrok v racioniranju maslobo, ki so za diabetike res najhujši »strup«. In če poleg tega primanjkuje, kar se v vojnem času rado zgodi, še kruha, krompirja, riža, testenin ali drugih živil, ki vsebujejo škrob, kako se potem sladkornik ne bi podzdravil. Imeti pa mora seveda dovolj takšne hrane, ki ga kljub pomankanju sladkih, mastnih in močnatih jedi drži pokoncu.

Res bi bilo zanimivo vedeti, kako bo sedanja vojna vplivala na takšne bolnike in koliko jih bo, ki jim bo prihranila smrt, ali celo vrnila zdravje.

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

Legros ni mogel razumeti, kaj naj to pomeni. Vzbujale so se mu vse mogoče misli. Bil je besen. Rad bi bil odložil slušalko, toda zdela se je, kot da bi bila pribita v njegovi roki. Poslušal je proti svoji volji. Vsa kri mu je planila v obraz. Stiskal je desnico in krčevito zvijal prste, kakor da bi hotel pograbiti neznanega obtoževalca za vrat... In vendar je poslušal nevidnega sovražnika, ki je neizprosno nadaljeval: »Posrečilo se vam je izvabiti prijatelju dvesto tisočakov, da bi z njimi kupili delnice družbe MEIX, o kateri ste vedeli, da je na robu propada. Toda v resnici jih niste kupili. Ko je podjetje propadlo in vas je Beraud ves zaskrbljen vprašal, kaj je z njegovimi delnicami, ste bili tako nesramni, da ste skušali igrati rešitelja in mu rekli, da se vam je posrečilo prodati delnice pred polomom in da ste zanje dobili petdeset tisoč. Na ta način ste z lahkoto prišli do lepe vsote stopetdeset tisoč frankov. Ukradli ste jih svojemu prijatelju in njegovi hčerki. Saj se je on vse življenje trudil, da bi ji preskrbel nekaj premoženja, da bi ji ne bilo treba živeti v revščini. Prokleti tat!«

Legros ni mogel odgovoriti ničesar

na strašno obtožbo. Neizprosni krvnik pa je nadaljeval:

»Pozneje vas je začela peči vest zaradi tega dejanja. Toda nikakor niste hoteli vrniti tega, kar ste ukradli. Našli pa ste čudovito rešitev. Mislite, da boste mogli odškodovati hčerko vaše žrtve s tem, da jo poročite. Hočete jo na ta način rešiti iz revščine, v katero ste jo pahnili s svojo sleparijo in ji hočete dati kot miloščino to, kar ste ji ukradli. Njen oče pa je umrl od žalosti zaradi poloma. In vi ste začeli dvoriti gospodični Deliji. Umazan pajek na lovu za lepim metuljčkom.«

Te zadnje besede so bile izgovorjene z velikim razburjenjem. Neznaneč glas je izdajal silno jezo. Tudi odvetnik se je ves tresel od jeze, vendar pa je bil v popolni oblasti onega skrivnostnega glasu. Zdelo se je, kakor da bi ga neka tajna sila začarala, kakor da bi neko nadnaravno bitje hotelo razgaliti vso njegovo notranjost, celo to, kar je bilo njemu samemu neznano.

In glas je nadaljeval: »Ostaneta ti samo dve poti: ali vrneš Deliji to, kar si ji po krivici odvzel, se za vedno odpoveš upanju, da bi ona postala kdaj tvoja in se sam naznaniš po-

liciiji ter zadostiš v ječi za svoj zločin, ali... in sedaj je glas postal še bolj nizek, pošasten in počasn. Besede so počasi padale v odvetnikovo dušo, ki je bila že čisto uničena: »... ali... umreti zaradi slučajne nesreče... sredstvo za to je prav lahko najti... Svetujem ti to. Še več. To od tebe izrecno zahtevam!... Zahtevam!... Razumeš?« Prva možnost ne pride v poštev, ker bi se brez potrebe izpostavil sramoti. — Tvoj spomin bi bil za vedno proklet. Moraš torej izginiti s pomočjo kakršne koli slučajne nesreče. Ne preostaja ti drugega. Moraš to storiti! Saj že čutiš, da se ti bliža zadnja ura. Bolje je, da izginješ takoj, ne da bi pustil za seboj kakršno koli sled o svojih zločinih, ne da bi onečastil svoje ime, ne da bi okusil ječo.

Odvetnik je še vedno krčevito držal slušalko v roki. Bil je smrtno bled. Mrzel pot mu je pokrival čelo. Njegove oči so bile široko razprte in so izražale smrtno grozo. Jezik mu je v ustih nekako otrdel, da ni mogel spraviti iz sebe nobene besede. Skrivnostni glas ga je kakor začaral. Zdelo se mu je, da vidi pred seboj pošast s plamtčimi očmi. Bile so to velikanske oči, ki so se divje upirale vanj in ki jih je obdajal strahoten sij, ki jih je delal še bolj grozne. Bile so to oči zmaja, ki so se bleščale v strahotni temini. Legros se je ves tresel. Čutil je, da mu pohajajo zadnje moči. Neke skrivnostna sila ga je tlačila.

In neizprosni zločinski glas ni odnehal:

Ni nobenega drugega izhoda zate. To je pač tvoja usoda. Ne moreš se proti njej boriti. Tvoja pot je začrtana in ne moreš je več spremeniti.

Legros je bil že popolnoma v oblasti onega usodnega glasu. Bil je pri polni zavesti, toda ni se mogel braniti. Njegova volja je popolnoma ohromela. Zdelo se mu je, da ga mutijo strašne sanje, kakršne povzroča človeku uporabljanje mamil. Zdelo se mu je, da prihaja oni glas, kateremu se ni mogel ustavljati, in onostranstva. Besede, katere je slišal, so se globoko vtisnile v njegovo možgane.

»Odpri drugi predal na desni strani svoje pisalne mize... Hitro!... Se malo bolj!... tako!... Sedaj vzemi samokres!... Naprej!... Ne smeš oklevati!... Moraš!...«

Res je odvetnik za hip okleval. Zdelo se je, kot da bi se njegova volja za hip vzbudila. Zadnjega ukaza ni izpolnil tako hitro, kakor prej. Obstal je, držeč roko na odprtem predalu. Globok vzdih se mu je izvil iz prsi, kakor da bi se bil rešil morečih more, ki ga je tlačila. Toda takoj ga je znova prevzelo čustvo, da ga neznani morilec vidi. Nič hujšega kot to, če imamo občutek, da nas nekdo gleda, ki ga pa mi ne moremo videti.

Znova se ga je lotila otopelost. Njegov duh, ki se je za hip dvignil, se je zopet uklonil pod skrivnostno silo glasu, ki se je zdelo, da prihaja iz podzemlja. Roka mu je kar sama od sebe zlezla v predal, našla samokres, ga prijala in ga potegnila iz njega.

Neznaneč pa se je znova oglašil:

»Pravi! Bodi vendar pameten! Vzemi sedaj še čunjo, s katero navadno znaš samokres... Tako!... Položi jo na mizo... Sedaj dvigni samokres!... Nameri ga proti sencu!...«

Toda v tem hipu je čar oslabil in skoraj izginil. Nekdo je s stopnišča s skrajno previdnostjo odprl vrata, ki so vodila v predstobo odvetnikove delovne sobe. Odvetnikov duh se je okrenil proti temu rahlemu šumu, ki je slišlil glodanju male miške v nočni tišini. Kakor da bi v njem iskal rešitve. Polagoma se je volja začela znova zbuhati.

Njegova levica se je stresla in počasi se je slušalka začela oddaljevati od njegovega ušesa. Sapa, ki mu je prej zastala, se je začela sedaj zopet polagoma sproščati. Odprl je usta, da bi zakričal. Toda nobenega glasu ni mogel spraviti iz sebe. Zadušil mu ga je v grlu glas, ki je prihajal iz slušalke, ki je bila že precej oddaljena od ušesa:

»Nikar!... Kaj vendar počneš?... Naprej!... Nikakor se ne moreš oprostiti svoje usode... Umreti moraš!... Si razumel? Moraš! Dobro veš, da zate ni več prostora na svetu. Hitro!...«

Legros se ni mogel več upirati. Njegova volja je izginila. Naglo je zopet pritisnil slušalko k ušesu, kakor da bi se zavedel, da je storil nekaj nepravilnega, ko jo je odmaknil. Njegov duh je bil premagan. Čutil je, da se ne more več upirati in da ni zanj nobene rešitve več.